

Síðsta útkall!

TÝSKVÖLDIÐ legði sjónvarpið fyrri við tí fyrstu sendingini í eini røð um framtíð Føroya undir heitinum "2002". Við hesum sendingum vil sjónvarpið seta kikaran á spurningin, hvussu verður stætt í Føroyum um ár 2002.

HÓAST mangt í sendingini vóru endurtekur av slíkum, sum hevur verið framtíð í fjølmiðlunum í seinastuni, so fingur vit her eina heildarmynd av, hvussu fólk innan ymsar samfelagsgrínar halda stöðuna fara at vera um 8 ár. Og tað er alt annað enn nøkur vøkur mynd. Tað er ein sera ræðandi og óhugnalig mynd vit fáa av framtíðini. Nú er hetta bert fyrsta sending av fleiri, so tað er skeiðt nú at gera sær eina endaliga niðurstøðu.

SERSTAKLIGA áhugavert men eisini deprimerandi var at hoyra teir báðar Magnussen og Strøm, sum ávíkavist arbeiða við sosialum og sosiologiskum spurningum. Her fekkst tú bráðliga at vita frá tveimum fakmonnum, sum arbeiða við teimum veruligu trupulleikum, annar við hagtølum og hin við menniskjalagnum, hvussu skilið veruliga er í hesum landi og hvat vit

kunnu vænta okkum av framtíðini, kemur eingin broyting í. Samrøðurnar við teir báðar kendust so ærligar, sakligar og trúverðugar, at tú sum hyggjara festi teg við hvørt tað einasta orðið teir høvdu at bera fram. Nettup í kendust tær eisini so óhugnaligar. Her fingur vit frá teimum røttu fólkinum at hoyra um nakrar av dagsins og komandi syndarligu veruleikum.

NIÐURSTØÐA teirra var m.a. tann, at Føroyar eru við at gerast eitt tilfaturskomið samfelag, har neyð og fátækradømi eru við at gerast ein alt størri partur av gerandisdegnum hjá einum vaksandi tali av fólki. Gera vit - tvs. fyrst og fremst okkara politikarar - ikki okkurt ítøkiligt fyrri at venda gongdini, so verður óskukalt her á klettunum um ikki so mong ár. Vit fara at fáa eitt klassasamfelag sum ongantíð fyrr, har nøkur fá hava tað heilt gott, og heilt mong hava tað sera ringt. Vit fáa eitt samfelag við einum ungdomi, sum færa at skapa sær sína egnu mentan í allari neyðini. Ein kann bara fmynda sær, hvat tað kann enda við. Einasta gongda leið hjá hópi av fólki er at fara av landinum og harvið siga farvæl við sítt móðurland. Henda burturflytingin fer at hava álvarsligar avleiðingar, soleiðis at tað um ikki so mong ár fara

at doyggja fleiri enn tað verða fødd. Hetta vóru nakrir av spádómum um framtíðina.

2002 spádómurin kennist sum ein gysari. Ein ræðumynd. Úttalilsini hjá sosialráðgevanum, sosiologinum og eisini geografnum fáa vónandi okkara politikarar og onnur við ábyrgd og í lyklastørvum í samfelagnum at taka kreppuna í størri álvara. Ikki minst teir politikarar, sum hava stýrt landinum hesi seinastu árin, og sum nú fegnir vilja stilla upp aftur til komandi val, hava eina eyka ábyrgd í hesum døgum. Tað er tæ, sum halda tað vera einki minni enn ein frekleika av hesum monnum at bjóða seg fram aftur, men vit liva í einum fríum landi, so hesir politikarar eiga sama rætt at stilla upp aftur sum øll onnur. Um teir skulu veljast aftur má eina og aleina vera veljarans avgerð. Men tað er greitt, at vilja teir halda fram í politikki, so hvílið sera sera stórt ábyrgd á teirra herðum her og nú at gera nakað fyrri at finna loysnir burtur úr kreppuni.

VIT kunnu so bert vóna, at úttalilsini hjá umrøddu fólkinum í SvF verða tikin fyrri fult á rætta stað. S kanska eru tær seinasta útkall - seinasta ávaringin. Vit vilja fegnir bera hesa ávaringin teirra -

hetta varsko - víðari. Stöðan er so mikil álvarslig, at allir politikarar eiga at taka atfinningar sum eina umbøn um, antin at leggja frá sær ella vísa, at teir vilja og megna at fremja broytingar, sum fær landið aftur á rættjól.

LANDSSTÝRIÐ hevur onga lætta uppgávu, tí trupulleikarnir eru ikki bara sjálvgjörðir men skyldast eisini umstøður, sum vit líða ávíkran hava á. Men ætla hetta landsstýrið sær at vera sitandi eftir eitt komandi val, so má tað sjálvt taka stíg til at fremja broytingar og her er nýggj stýrisskipan eitt stíg á røttu leiðini. Men akutru trupulleikarnir, sum hava við arbeiðsloysið og veruliga neyð at gera mugu víðgerast her og nú og uppskot mugu leggjast fram, sum kunnu bota um stöðuna hjá teimum mongu, sum eru ringast fyrri. At verða arbeiðsleysur er nóg ringt í sær sjálvum. Men harafturat at sleppa teimum arbeiðsleysu upp á fjall, tað er einki minni enn at vanvíða. Hvør so enn hevur ábyrgdina av stöðuni má okkurt henda skjótt. Vit hava ikki til at tað verður spælt ping pong við teimum arbeiðsleysu í hesum døgum.

SOSIALURIN

Dan Petersen, eykamaður um sambandsmenn í 80-unum:

Teir riðu við á alduni

Javnaðarflokkurin fær skyldina fyrri allar syndirnar, sum gjórdar eru seinastu árin, meðan sambandsmenn vaska sínar hendur. Men hvør var tað, sum bara á Skálafjørðinum skuldi hava tríggar undirsjóvartunlar? Tað var sambandsflokkurin skivrar Dan Petersen, varingamaður javnaðarflokksins í Eysturoynni í greinini

Dan Petersen skivrar

Nú um dagarnar hevði Edmund Joensen eina avdúkandi grein í Dimmalætting. Avdúkandi um seg sjálvan og sínar egnu.

Eg haldi, at tað má vera eitt minstakrav til ein floksformann, at hann heldur seg til sannleikan.

Edmund man vera ógvuliga stuttmyndur, tá hann víðger politisku syndirnar framdar her á landi. At leggja eftir øðrum um somu tíð sum tú fjalir út yvir eggar syndir er lítið mansligt.

Smáir politikarar, ið ongan boðskap hava, plaga vanliga at draga gamlar syndir hjá hinum flokkunum fram, men gloyma at teir bøgva í glashúsi, meðan teir steina.

Fyrst fegnast hann um, at sambandsflokkurin stendur til at fáa 12-14 tinglimir, men eg fari at mæla honum frá at selja skinnið, fyrr enn bjørnin er skotin. Javnaðarflokkurin fer í góðum treysti út í valstríðið, tá ið

tann tíð kemur, væl vitandi at vit hava eina hugsjón at verja, sum í verki hevur prógvað, at hon er best. Hygg at Norðurlondum, Edmund. Billar tú tær inn, at tað eru norrønu sambandsflokkarnir, sum hava bygt hesi vælferðarsamfeløg, so fert tú grússommiliga skeivur.

Edmund sigur seg hava kannað gomul Dagbløð, Dimmalættingar og Sosialar og sæð krav javnaðarmanna um svartkjaftavirki og -skip. Eitt svartkjaftavirki í Gøtu og eitt í Kollafirði. Hann »gloymir« at Agnar Nielsen at í Vestmanna og fonglaðist við planum um svartkjaftavirking har. So javnaðarmenn vóru ikki einsamallir. Í Dagbløðum, ið Edmund óivað liggur inni við, kann hann lesa um Eiler Jacobsen, sum legði eitt spildurnýtt svartkjaftaskip á Kollafjørðin uttan neyðug loyvir at trýsta tásitandi landsstýri. Og Dagbløðið færdi rokniðskap yvir, hvussu nógv mal-

sjónskheitin hjá landsstýrinum kostaði Eileri, tí hann ikki beinan vegin fekk lut í svartkjaftavirkinum.

Eiler er nær vitandi ikki javnaðarmáður. Kannar Edmund víðari síni gomlu bløð, so sær hann eina tekning av einum stórum svartkjaftaskipi, sum Jógvann Ingvar Olsen ætlaði at byggja. So tað vóru aðrir enn javnaðarmenn, ið trúðu upp á svartkjaftin. Og hevur javnaðarflokkurin ábyrgdina av svartkjaftavirkinum, so eigur sambandsflokkurin ta ivasomu æru av gass- og Global-skipunum. Í so máta er stöðan fifty-fifty.

Og so til tær mongu berg-holini hjá javnaðarflokkinum, sum hann hevur lisið sær til í gomlum bløðum. Hvussu mong berghol sambandsflokkurin ætlaði upp á landsplan er ilt at siga, men bert á Skálafjørðinum skuldu teir gera 3 undirsjóvartunlar. Illmangul var á fjørðinum, og hetta skuldi sambandið greiða

við einum undirsjóvartunlini eystur á Lambavík og somuleiðis skuldu teir bora seg úr Skálafirði norður á Funningsfjørð, fyrri at fáa út-skifting á Skálafjørðinum. Men sakkunnleikin segði, at hetta vildi hava somu effekt sum at seta eina kanylu í ein stóran vatnbrunn. Og var tað ikki sambandsflokksins »grand old man«, Jógvann Olse, sum lá við seiðakikara yviri á miðfjørði og kannaði, har hann frægest kundi grava seg yvir á Strendur? Jú, ørskapurin var stórur, og syndirnar vóru margar, og sambandsflokkurin helt seg ikki aftur.

Og viljanum hjá sambandinum til samstarv við javnaðarflokkin skal ongín ivast í. Tað innbjóðandi svarið hjá Edmundi til javnaðarflokkurin færa borganligan sambandspolitikk, so vóru teir altíð til reiðar. Hesi orð eru søgulig. Eina aðra færdi hann ikki stundir til tingingar, tí

vísa á, ja sjálvt vælferðarsamfélagið, sum allur heimurin hevur til fyrmynd. Sambandsflokkar hinvegin hava onki livsgrundarlag uttan í samfelagnum við hús-kallastöðu. Tí væntar Edmund framgongd nú. Hús-kallalyndið kemur týðuliga til sjóndar, nú teir lifra við E.S.-grunninum, teir kunnu mjólka. Hvat nyttar fríur marknaður, tá ið fransmenn og spaniolar fara at fiska í klettin. Men henda problematik nerta teir ikki.

Skal Edmund føra politikk, so skal meira til enn at lesa gomul bløð. Eg fari beinleiðis at mæla honum frá hesum virkseimi, tí kemur hann nóg langt aftur í árgangirnar hjá Dimmu, so fer sjálvt Edmund Joensen at rodna av skomm, og tað skal nógv til.

Dan Petersen,
Fuglafjørður

Ringið!
- og vit skriva
☎ 11820